

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут
педагогіки і психології

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально- наукового
інституту педагогіки і психології

проф. Світлана

КОНДРАТЮК

«28» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія освіти

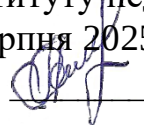
спеціальності **A4 Середня освіта (Українська мова і література)**

галузь знань **A Освіта**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Українська мова і
література. Англійська мова) другого (магістерського) рівня вищої
освіти**

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
ІН інституту педагогіки і психології
«28» серпня 2025 р.

Голова: Юлія БОНДАРЕНКО
д. пед. наук, професор

Суми – 2025

Розробники:

Пухно С. В. – к. психол. н, доцент, доцент кафедри психології

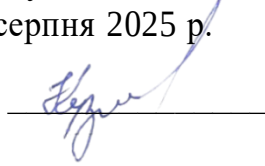
Викладач дисципліни:

Пасько К. М. – к. філос. н., доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології..

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Кузікова С. Б.,
д.психол.н., професор

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань А Освіта спеціальність: А4 Середня освіта (Українська мова і література)	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90	Освітній ступінь: Магістр	Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Консультації:	
		2 год.	год.
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія освіти»

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія освіти» є:

- сформувати у студентів знання про сутність та закономірності психічного розвитку людини в процесі засвоєння соціально-історичного досвіду та про психологічні особливості процесу навчання та виховання як цілеспрямованого керування цією діяльністю;
- сформувати у студентів цілісні знання про психологічні аспекти педагогічної діяльності в сучасних освітніх установах;
- формувати у студентів компетентності щодо визначення продуктивності освітнього процесу і оптимальності умов досягнення високих результатів у професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія освіти» є:

- розкрити сутність основних понять, які в сукупності визначають психологічну характеристику сучасної освіти;
- розкрити й проаналізувати предметний зміст і мотивацію сучасної освітянської діяльності;
- забезпечити засвоєння основних психологічних характеристик педагогічної діяльності;
- формувати у студентів навички аналізу психологічних аспектів педагогічної діяльності з метою їх застосування в майбутній професійній діяльності;
- сприяти розвитку творчого особистісного та професійного потенціалу студентів;
- сприяти становленню особистісної професійно-педагогічної позиції в аналізі і оцінці педагогічної діяльності фахівців сучасної освіти;
- формувати у студентів змістовний інтерес до психологічного світу дітей різного вікового періоду, підлітків, юнаків та молоді, як необхідну умову ефективного виконання завдань їх майбутньої професійної діяльності.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Психологія освіти» передбачає набуття студентами таких компетентностей:

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність (ІК)	ІК	ІК. Здатність розв'язувати складні завдання, теоретичні та практичні проблеми у процесі професійної діяльності, що передбачає застосування інноваційних теорій і методів мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних наук у процесі навчання та проведення наукових педагогічних досліджень і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
Загальні	ЗК 1	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як

компетентності (ЗК)	ЗК 2 ЗК 3 ЗК 4 ЗК 5 ЗК 6 ЗК 7 ЗК 8 ЗК 9	члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини, формування готовності обстоювати права й свободи українського народу. ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, розуміння важливості розвитку мислення й пошанування істини, до застосування знань у практичних ситуаціях. ЗК 3. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватись принципів тайм-менеджменту. ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності, до розробки та презентації освітніх проєктів, до мотивування людей щодо досягнення спільної мети. ЗК 5. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу нетерпимості до корупції, принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної, дослідницької діяльності. ЗК 6. Здатність до здійснення науково-педагогічних досліджень, прогнозування та презентації їх результатів, до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості. ЗК 7. Здатність використовувати державну мову у професійній, дослідницькій діяльності, чітко й аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття; використовувати іноземну мову для одержання й оцінювання інформації в професійній, інноваційній діяльності. ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, продуктивного спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, до толерантного сприймання різноманітних думок, ідей. ЗК 9. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.
Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)	ПК 1 ПК 2 ПК 4 ПК 5 ПК 6 ПК 7 ПК 8 ПК 9 ПК 11 ПК 12 ПК 13	ПК 1. Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів в умовах реалізації концепції Нова українська школа, використовувати знання іноземної мови в професійній, інноваційній діяльності. ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: використовувати систему теоретичних знань та практичних умінь з української мови і літератури, англійської мови та методики їх навчання під час вирішення професійних завдань; моделювати зміст

		навчання (старша школа) відповідно до обов'язкових результатів навчання, визначених державними стандартами освіти; формувати й розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності та наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти; здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку; розвивати критичне мислення; формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти в умовах реалізації концепції Нова українська школа. ПК 4. Психологічна компетентність як здатність: визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній емоційний стан; використовувати стратегії роботи, які сприяють розвитку позитивної самооцінки учнів, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій поважають і враховують права кожного. ПК 5. Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі. ПК 6. Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства. ПК 7. Інклюзивна компетентність як здатність: створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів. ПК 8. Здоров'язбережувальна компетентність як здатність: організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично - просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності. ПК 9. Проєктувально-прогностична компетентність як здатність: проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів; прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес. ПК 11. Оцінювально-аналітична компетентність як здатність: здійснювати моніторинг та оцінювання результатів навчання учнів на засадах
--	--	--

		компетентнісного підходу; аналізувати результати навчання; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів. ПК 12. Здатність до навчання впродовж життя як здатність: здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з колегами на засадах партнерства та підтримки, дотримуючись принципів професійної етики. ПК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв’язання проблем у педагогічній діяльності.
--	--	---

2. Передумови для вивчення дисципліни «Психологія освіти»

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Психологія освіти» є вивчення навчальних дисциплін «Психологія», «Педагогіка», методики викладання конкретних дисциплін, проходження виробничої педагогічної практики.

3. Результати навчання за дисципліною «Психологія освіти»

Програмні результати навчання		
Знання	ПРЗ 1 ПРЗ 4 ПРЗ 8 ПРЗ 9	ПРЗ 1. Знати та розуміти сутність освіти як соціокультурного феномену, шляхи інноваційного розвитку сучасної системи освіти України в умовах реформаційних перетворень; концептуальні основи шкільної освіти в галузі української мови і літератури, англійської мови, цілі і завдання навчання української мови і літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти (на рівні старшої школи); наукові основи шкільного курсу української мови і літератури, англійської мови. ПРЗ 4. Знати сучасні концепції навчання й виховання, актуальні питання педагогіки та методики навчання української мови і літератури, англійської мови, традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання. ПРЗ 8. Знати сучасні інформаційно-цифрові технології, цифрові ресурси для супроводу освітнього процесу та доцільні прийоми їх використання під час навчання української мови і літератури, англійської мови, правила безпеки у цифровому середовищі. ПРЗ 9. Знати основні принципи побудови безпечного освітнього середовища, правила і рекомендації зі здоров'язбереження; принципи побудови конструктивної й безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.
Уміння	ПРУ 1 ПРУ 7 ПРУ 10 ПРУ 11 ПРУ 12	ПРУ 1. Уміти використовувати власну систему знань щодо психолого-педагогічних особливостей різних груп учнів у ході планування, організації та здійснення навчання української мови і літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти (на рівні старшої школи). ПРУ 7. Уміти оцінювати ситуацію та/або завдання на основі всебічного аналізу з метою виявлення їхніх суттєвих рис, основних ідей та виявлення шляхів розв'язування; використовувати та вдосконалювати методики навчання конкретних тем курсів української мови і літератури, англійської мови в закладах середньої освіти (на рівні старшої школи); сприймати, аналізувати й реалізовувати інновації у професійній діяльності в умовах впровадження концепції Нова

		українська школа. ПРУ 10. Уміти доцільно використовувати різноманітні форми, методи, прийоми, засоби діагностики навчальних досягнень з української мови і літератури, англійської мови, контролю й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання в умовах упровадження концепції Нова українська школа, відстежувати прогрес учнів у навчанні. ПРУ 11. Уміти виявляти та вирішувати проблеми в професійній діяльності, ефективно планувати, організовувати різні форми позакласної роботи з української мови і літератури, англійської мови, зокрема дослідницького характеру; застосовувати різноманітні підходи підготовки учнів до участі в змаганнях з предмету (на рівні старшої школи), популяризувати українську мову і літературу, англійську мову як науки. ПРУ 12. Уміти планувати та проводити науково-педагогічні дослідження, відшуковувати інформацію у різноманітних джерелах, аналізувати, критично оцінювати, систематизувати, узагальнювати; готувати доповіді, презентації, брати участь у дискусії.
Комунікація	ПРК 1 ПРК 2	ПРК 1. Володіти професійною мовленнєвою культурою під час навчання української мови і літератури, англійської мови. ПРК 2. Здатність ефективно комунікувати, використовуючи вербальні та невербальні прийоми впливу на учнів, для досягнення навчальних цілей, організовувати ефективну комунікацію, взаємодію та рефлексію учнів під час навчання української мови і літератури, англійської мови.
Автономія і відповідальність	ПРА 1 ПРА 2 ПРА 3	ПРА 1. Мати сформовану мотивацію до здійснення професійної діяльності, бути готовим сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя, академічної доброчесності, тайм-менеджменту. ПРА 2. Бути готовим організовувати освітній процес, ґрунтуючись на основних нормативно-правових актах, санітарно-гігієнічних правилах, правилах і рекомендаціях зі здоров'язбереження молоді; відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності. ПРА 3. Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії, планувати процес самонавчання та самовдосконалення в контексті неперервної фахової підготовки, використовуючи способи збереження фізичного та психічного здоров'я, запобігаючи професійному вигоранню.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	«Відмінно» – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані на високому рівні, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
82-89	«Дуже добре» – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
74-81	«Добре» – навчальна діяльність якісна та відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без суттєвих пробілів, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки.
64-73	«Задовільно» – навчальна діяльність якісна та відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, але пробіли не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі види завдань виконані з помилками.
60-63	«Посередньо» – навчальна діяльність слабка та не відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні деякі пробіли, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато навчальних завдань, що передбачені програмою навчання, не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	«Незадовільно» (з можливістю перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні суттєві пробіли, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального.

1-34	«Незадовільно» (без можливості перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає вимогам, теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки.
------	---

Розподіл балів, які отримують студенти (ДФН)

Залік

Поточний контроль										КЗ	Сума	Загальн а сума
Розділ 1		Розділ 2				Розділ 3		Розділ 4				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5	10	10	10	10	5	5		70	100
Контроль самостійної роботи												
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20	30	

T1, T2 ... T15 – теми розділів; K1... K3 – контрольні заходи

Розподіл балів, які отримують студенти (ЗФН)

Залік

Поточний контроль										КЗ	Сума	Загальна сума
Розділ 1		Розділ 2				Розділ 3		Розділ 4				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
				5	5		5	5		20	40	100
Контроль самостійної роботи												
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		60	

T1, T2 ... T15 – теми розділів; K1... K3 – контрольні заходи

Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка», ухвалене рішенням вченої ради університету (протокол № 9 від 24.04.2025 р.), перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Політика дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка, затвердженого наказом № 420 від 30 вересня 2019 р.

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності [Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка Режим доступу:

https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf]

Окреслимо його основні складові. Скласти всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Надавати для оцінювання лише результати власної роботи. Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/ покращити результати інших студентів. Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність.

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти робота оцінюється на мінімальний бал.

Шкала оцінювання підсумкового контролю: національна ECTS

За шкалою ЕКТС	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою (форма контролю – іспит, диф. залік)	Пояснення

A	90 - 100	відмінно	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
B	82 - 89	добре	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
C	74 - 81	добре	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані правильно з незначною кількістю суттєвих помилок.
D	64 - 73	задовільно	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані нижче середнього рівня, але зі значною кількістю помилок
E	60 - 63	задовільно	Кредити зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
F _x	35 - 59	незадовільно з можливістю повторного складання	Кредити не зараховано. Здобувачу надається можливість скласти визначені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки.
F	1 - 34	незадовільно з повторним вивченням курсу	Кредити не зараховано. Здобувач повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Для поточного контролю використовуються форми: усні опитування; обговорення теоретичних питань; проведення психодіагностичних методик, оброблення та аналіз їхніх результатів; виконання, обговорення та оцінювання практичних завдань; обговорення студентами виконаних індивідуальних навчально-дослідних завдань (у вигляді письмової роботи);. Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання.

Семестровий контроль – залік. Для підсумкового контролю знань у формі заліку використовується підсумкове тестування.

6. Програма навчальної дисципліни «Психологія освіти»

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ I. Методологічний вступ до психології освіти

Тема 1. Загальна характеристика психології освіти. Аналіз понять «психологія», «освіта», «психологія освіти». Психологія, її сутність та зміст. Освіта, її сутність та зміст. Психологія освіти як галузь психологічного знання. Об'єкт, предмет, функції та завдання психології освіти. Структура психології освіти. Місце психології освіти в системі психологічних знань. Зв'язок психології освіти з іншими галузями психології і педагогікою. Роль психології освіти в житті суспільства, у професійній підготовці педагогів.

Тема 2. Історія і методологія психології освіти. Історія психології освіти. Методологічні завдання, підходи та принципи психології освіти. Методи психології освіти. Класифікація методів. Характеристика групи емпіричних методів: спостереження, експеримент, інтерв'ю, анкетування, психодіагностичні методи. Використання тестів в дослідженнях з психології освіти.

Розділ II. Психологічна характеристика освітнього процесу: психологія навчально-виховної та педагогічної діяльності

Тема 3. Психологія навчальної діяльності в закладах освіти: психологічні засади процесу навчання. Психологічна характеристика понять: учіння, науціння, навчальна діяльність, навчання. Психологія навчальної діяльності. Психологічна специфіка навчання дітей у закладі дошкільної освіти. Психологія навчальної діяльності у закладах загальної середньої освіти. Позашкільна освіта: психологія навчальної діяльності за різними напрямками позашкільної освіти. Психологія навчальної діяльності у закладах професійно-технічної освіти. Психологія навчальної діяльності у закладах вищої освіти. Освіта дорослих. Психологія навчальної діяльності у закладах післядипломної освіти.

Тема 4. Психологічні засади процесу виховання, самовиховання, та перевиховання. Психологічна характеристика процесу виховання. Роль виховання в процесі формування мотивів і форм поведінки дитини. Закономірності та принципи виховання дошкільників. Дитячий колектив та

його виховні можливості. Виховання в сім'ї. Типологія сучасних сімей. Порушення сімейного виховання. Стиль сімейного виховання та його вплив на розвиток дитини. Психологічні проблеми самовиховання. Співвідношення навчання, виховання і самовиховання. Специфіка виховання у кризові періоди життя дитини.

Тема 5. Психологічні основи педагогічних технологій. Поняття «педагогічна технологія». Класифікація педагогічних технологій. Стислий аналіз основних педагогічних технологій. Сучасні технології управління освітнім процесом. ІКТ технології. Активізація та інтенсифікація навчальної діяльності учнів. Проблемні методи навчання. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання. Сутність та психолого-педагогічна ефективність використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. Психологічна сутність проектного навчання. Гуманістично та особистісно зорієнтовані технології (особистісно-зорієнтоване розвивальне навчання). Технології вільної освіти та природо-відповідні технології.

Тема 6. Психологія педагогічної діяльності. Загальна характеристика педагогічної діяльності. Психологічна структура педагогічної діяльності. Компоненти педагогічної діяльності. Психологічна характеристика суб'єктів педагогічної діяльності. Професійна культура та компетентність педагога. Практична готовність педагога до професійної діяльності. Педагогічна майстерність. Стили педагогічної діяльності. Поняття індивідуального стилю педагогічної діяльності. Психологічний аналіз педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічному спілкуванні. Педагогічний колектив як умова ефективності праці вчителя. Психологічний клімат в колективі. Стрес в професійній діяльності. Професійні деформації особистості. Поняття успіху в професійній діяльності. Динаміка професійного успіху. Специфіка підготовки майбутнього викладача до роботи з дорослими.

Розділ III. Психологічна характеристика суб'єктів освітнього процесу

Тема 7. Психологія здобувачів освіти. Психологічні особливості здобувачів дошкільної освіти: загальні закономірності психічного розвитку дитини у дошкільні роки. Критерії психічного розвитку дітей від народження до шести років. Основні психологічні проблеми дошкільників. Соціально-психологічна адаптація дошкільників. Причини та наслідки дезадаптації дітей дошкільного віку. Основні форми роботи психолога з дезадаптованими дітьми.

Вікові психологічні особливості здобувачів освіти закладу загальної середньої освіти. Психологія молодшого школяра. Психологічна готовність дитини до школи. Адаптація дитини до навчання в школі та мотивація навчання. Чинники адаптації. Поняття дезадаптації. Мотивація навчання. Тривожність, агресивність та страхи молодших школярів. Довільність поведінки в молодшому шкільному віці. Педагогічна занедбаність дитини: сутність та характеристика поняття.

Психологічні труднощі підліткового віку. Особливості емоційної та мотиваційної сфери підлітків. Особливості дезадаптації в підлітковому віці. Девіантна поведінка підлітків. Класифікацію видів девіантної поведінки.

Психологічні особливості юнацтва. Студентство як соціально-вікова група. Професійно-орієнтоване навчання як провідний вид діяльності в юнацькому віці. Формування професійної спрямованості особистості студента. Формування професійних та особистісних якостей майбутнього фахівця. Соціально-психологічні особливості студентської групи. Проблема лідерства. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність.

Психологічні особливості здобувачів професійно-технічної освіти. Вибір професії. Класифікація професій. Психологічні особливості взаємодії суб'єктів професійної діяльності. Психологічні особливості діяльності фахівця певного типу професії. Професійно важливі якості фахівця. Соціально-психологічні умови ефективної навчальної діяльності.

Психологічні особливості освіти дорослих. Дорослість як базова категорія андрагогіки. Розбіжності в поглядах на встановлення меж періодів дорослості. Періодизація стадій дорослості.

Тема 8. Психологія педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти. Психологічні особливості особистості вихователя закладу дошкільної освіти, вчителя закладу загальної середньої освіти, педагога. Психологічна культура педагога. Професійно-значущі якості сучасного педагога. Професійна та психологічна готовність педагога до навчання дітей з особливими освітніми потребами. Професіограма педагога. Структурно-ієрархічна модель особистості вчителя. Професійний розвиток педагога. Поняття про професійну деформацію особистості. Прояви професійної деформації педагога. Явище емоційного вигорання у педагогічній діяльності: сутність, фази, засоби подолання. Соціально-психологічний клімат педагогічного колективу і його основні показники.

Розділ IV. Психологія безпечного освітнього середовища.

Тема 9. Психологічна безпека освітнього середовища. Психологічна характеристика безпеки освітнього середовища. Психологічні чинники безпечного освітнього середовища, їх характеристика. Захищеність в освітньому середовищі. Комфортність в освітньому середовищі. Психотравмуючі ситуації у навчальному процесі закладу освіти; конфлікти у стосунках «вчитель – учень», «учень – учень», «учень – батьки», тощо; проблема адаптації; атмосфера конкуренції між однолітками; надмірна вимогливість педагогів, тощо. Протидія булінгу в закладах освіти.

«Академічна доброчесність». Показники дотримання академічної доброчесності викладачами та здобувачами освіти. Форми відповідальності за порушення безпеки освітнього середовища та норм академічної доброчесності учасниками освітнього процесу у ЗВО.

Тема 10. Психологія безпечного освітнього простору в умовах спеціально організованого навчання, інклюзії. Інклюзія. Соціальна інклюзія. Інклюзія в освіті. Діти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта: мета, завдання, функції, принципи. Основні принципи інклюзивного навчання. Команда супроводу. Основні напрямки супроводу. Умови адаптації дитини до освітнього середовища. Психологічні умови безпечного інклюзивного навчання учнів. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини: індивідуальний курикулум. Психологія диференційованого викладання. Ознаки небажаної поведінки. Ресурсна кімната. Психологічні

рекомендації із супроводу та взаємодії з дитиною з особливими освітніми потребами.

6.1. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	практичні	консультації	самостійна робота		лекції	практичні	консультації	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ І. Методологічний вступ до психології освіти										
Тема 1. Загальна характеристика психології освіти	8	1	1		6	8				8
Тема 2. Історія і методологія психології освіти.	8	1	1		6	8				8

Разом за розділом I.	16	2	2		12	16				16
Розділ II. Психологічна характеристика освітнього процесу: психологія навчально-виховної та педагогічної діяльності										
Тема 3. Психологія навчальної діяльності в закладах освіти: психологічні засади процесу навчання.	8	1	1		6	9	1			8
Тема 4. Психологічні засади процесу виховання, самовиховання, та перевиховання.	8	1	1		6	8				8
Тема 5. Психологічні основи педагогічних технологій.	10	2	2		6	10	1	1		8
Тема 6. Психологія педагогічної діяльності.	10	2	2		6	9		1		8
Разом за розділом II.	36	6	6		24	36	2	2		32
Розділ III. Психологічна характеристика суб'єктів освітнього процесу										
Тема 7. Психологія здобувачів освіти.	10	2	2		6	8				8
Тема 8. Психологія педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти.	10	2	2		6	10	1	1		8
Разом за розділом III	20	4	4		12	18	1	1		16
Розділ IV. Психологія безпечного освітнього середовища										
Тема 9. Психологічна безпека освітнього середовища.	8	1	1		6	11	1	1		9
Тема 10. Психологія безпечного освітнього простору в умовах спеціально організованого навчання, інклюзії.	8	1	1		6	9				9
Разом за розділом IV.	18	2	2	2	12	20	1	1		18
Усього годин	90	14	14	2	60	90	4	4		82

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
РОЗДІЛ І. Методологічний вступ до психології освіти			
1	Тема 1. Загальна характеристика психології освіти	1	
2	Тема 2. Історія і методологія психології освіти.	1	
Розділ ІІ. Психологічна характеристика освітнього процесу: психологія навчально-виховної та педагогічної діяльності			
3	Тема 3. Психологія навчальної діяльності в закладах освіти: психологічні засади процесу навчання.	1	1
4	Тема 4. Психологічні засади процесу виховання, самовиховання, та перевиховання.	1	
5	Тема 5. Психологічні основи педагогічних технологій.	2	1
6	Тема 6. Психологія педагогічної діяльності.	2	
Розділ ІІІ. Психологічна характеристика суб'єктів освітнього процесу			
7	Тема 7. Психологія здобувачів освіти.	2	
8	Тема 8. Психологія педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти.	2	1
Розділ ІV. Психологія безпечного освітнього середовища			
9	Тема 9. Психологічна безпека освітнього середовища.	1	1
10	Тема 10. Психологія безпечного освітнього простору в умовах спеціально організованого навчання, інклюзії.	1	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФ Н	ЗФН
Розділ І. Методологічний вступ до психології освіти			
1	Тема 1. Загальна характеристика психології освіти	1	
2	Тема 2. Історія і методологія психології освіти.	1	
Розділ ІІ. Психологічна характеристика освітнього процесу: психологія навчально-виховної та педагогічної діяльності			
3	Тема 3. Психологія навчальної діяльності в закладах освіти: психологічні засади процесу навчання.	1	
4	Тема 4. Психологічні засади процесу виховання, самовиховання та перевиховання.	1	

5	Тема 5. Психологічні основи педагогічних технологій.	2	1
6	Тема 6. Психологія педагогічної діяльності.	2	1
Розділ III. Психологічна характеристика суб'єктів освітнього процесу			
7	Тема 7. Психологія здобувачів освіти.	2	
8	Тема 8. Психологія педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти.	2	1
Розділ IV. Психологія безпечного освітнього середовища			
9	Тема 9. Психологічна безпека освітнього середовища.	1	1
10	Тема 10. Психологія безпечного освітнього простору в умовах спеціально організованого навчання, інклюзії.	1	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. / В. Є. Виноградова, В. І. Юрченко. 2-е вид. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 296 с. Режим доступу: <https://lira-k.com.ua/preview/12630.pdf>

2. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4-те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019.

352 с. / [електронний ресурс] Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29700/1/V_Polishchuk_WPP_IL.pdf

3. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – К.: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>

4. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. [2-ге вид., доп.]. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

Режимдоступу:

<http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3544/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8%20%20-%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D1%8F.pdf>

5. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія : підручник [для студентів вищих навчальних закладів]. Київ, 2017. Режим доступу: <http://dglb.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/4347>

6. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2019. 264 с. Режим

доступу:
<http://navigator.rv.ua/wp-content/uploads/2019/10/Osnovy-inklyuzyvnoyi-pedagogiky-OK-2019.pdf>

Додаткові

1. Баценко Л.М., *Пасько К. М.* Чинники що впливають на мотивацію студентів закладів вищої освіти. Глухівські читання - 2021. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук : Збірник матеріалів XI міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / За заг. ред. А.С. Полякова. – Глухів, 2021. – С.201-202. URL : <http://new.gnpu.edu.ua/uk/nauka/naukove-tovarystvo-studentiv-aspirantivdokorantiv-ta-molodykh-vchenykh.html>
2. Галета В. С., *Пасько К. М.* Дослідження основних мотивів вибору професії студентами хелперських спеціальностей (майбутніх психологів, педагогів, соціальних працівників) Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2024 р., м. Мукачєво). Мукачєво: Вид-во МДУ, 2024. С. 101-103.
3. Гоян І.М., Марциняк-Дорош О.М., *Пасько К.М.*, Дворніченко Л.Л., Гречановська О.В. Психологічні особливості кар'єрного успіху особистості Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. 2023. № 9(27) 2023. С. 507-516.
URL <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/4760>
4. Грень Л. М. Сучасна освіта України: державно управлінський аспект: монографія / Л. М. Грень, С. А. Вавренюк, П. І. Алієва. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2021. 238 с. Режим доступу: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/f51181f7-d105-45d9-84f6-6ec105d28821/content>
5. Євтух М. Б. Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 420с.
6. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор- укладач Н. П. Наволокова. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
Режим доступу: <https://archive.org/details/navenciclop/page/18/mode/2up>
7. Карпенко Є. Вікова та педагогічна психологія: Актуальні студії сучасних українських учених: навч. посібник. Дрогобич: Посвіт, 2014. 152 с.
<http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/348/1/Карпенко%20Є.%20вікова.pdf>
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. «Інклюзивна освіта: відоснов до практики»: [монографія]. К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/719179/1/%D0%86%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf
5. Кокун О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. К.: ДП «Інформ.-аналіт. Агенство», 2012. 200 с.
http://lib.iitta.gov.ua/1651/1/Кокун_Моногр_12.pdf

6. Лищенко Г.М., **Пасько К.М.** Дослідження психологічних особливостей сприймання здобувачів освіти молодшого шкільного віку. Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево: Вид-во МДУ, 2024. С. 179-181.

7. Лук'янова Л. Б., Аніщенко О. В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / Авт.-упор. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 108 с.

8. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 128 с. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27941/1/I_Melnyk_PP_posibnuk_2013.pdf

9. **Пасько К. М.** Психосоціальний стрес та способи його подолання. Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 жовтня 2023 р., м. Мукачево). Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. С. 405-407. <https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/>

10. **Пасько К.** Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності дорослих Сучасні тенд

11. енції у викладанні іноземних мов у світі : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної інтернет конференції (м. Суми, 30 листопада 2022 року) Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми, 2022. С. 93-96.

12. **Пасько К.** Технології формування конфліктологічної культури педагогів освітніх закладів / Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. – С 315-331.

<https://sites.google.com/view/professional-education-kaf/%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE-%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

13. Психологічна безпека особистості: міжнародна колективна монографія / за заг. ред. І. В. Волженцевої. Переяслав (Київ. обл.), 2020. 550с.

14. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с. / [електронний ресурс] Режим доступу: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83.pdf>

15. Психолого-педагогічні технології відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю: монографія / [Єгорова Є.В., Заєць І. В., Ігнатович О. М., Кобченко В. І., Литвинова Н. І., Марченко І.Б., Мерзлякова О. Л., Синявський В. В., Шевенко А. М., Татаурова-Осика Г.П., за

ред. О. М. Ігнатович]. К.: Інститут педагогічної освіти і освітидорослих НАПН України, 2016. 487 с. Режим доступу: <http://ipood.com.ua/e-library/psihologo-pedagogichni-tehnologi-vidboru-uchnivsko-molodi-do-vnz-pedagogichnogo-profilu>

16. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І.М. Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. 116 с.

17. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/2019-11-25-protydiy-bullying.pdf>

18. Рекомендації студентам щодо активного навчання в умовах онлайн-освіти: навч.-метод. посіб. / Базиленко А. К., Іванова І. Б., Кириленко В. Г., Кондукоцова Н. В. К.: Університет «Україна», 2020. 85 с.

19. Сучасні соціальні технології в освіті : Колективна монографія / [[кол.авт.] за заг. ред. Наталії Сейко]. Житомир : Вид. О.О. Євенок, 2018. 332 с. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/32727/1/%D0%96%D0%94%D0%A3%20%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%905.pdf>

20. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. К., 2018. 56 с. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/21kbos.pdf>

21. V.Zabolotnyuk, S.Khrypko, I.Ostashchuk, D.Chornomordenko, A.Timchenko, T.Motruk, **K.Pasko**, O.Lobanchuk Use of Visual Digital Media to Develop Creativity: The Example of Video Games IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.22 No.12, December 2022. Pp. 13-18. http://paper.ijcsns.org/07_book/202212/20221202.pdf

22. Levyk Bogdan, Mariia Maletska, Svitlana Khrypko, Kryvyzyuk Leonid, Dobrodim Olga, **Katerina Pasko** Videogames in Cybersecurity: Philosophical and Psychological Review of Possible Impact // IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.21 No.7, July 2021. Pp. 249-256. http://paper.ijcsns.org/07_book/202107/20210729.pdf

23. I. Lomachinska, M. Ishchuk, I. Chornomordenko, G. Taran, M. Turchyn, N. Martsinko, **K. Pasko**, O. Lobanchuk Hybrid Warfare and Customs Security: Strengthening Resilience for Sustainable Development European Journal of Sustainable Development (2025), 14, 2, Pp. 643-660.

URL <https://ecsdev.org/ojs/index.php/ejsd/article/view/1713>

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/>
2. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2235/>
3. Закон України «Про загальну середню освіту». Режим доступу:

<http://ru.osvita.ua/legislation/law/2232/>

4. Закон України «Про позашкільну освіту». Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2241>

5. Закон України «Про професійно-технічну освіту». Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2245/>

6. Державний стандарт базової середньої освіти. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standativ-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-89>

7. Концепція «Нової української школи». Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1aJCZ_Vy1qlMhalPC3y4_vKgV-mB_aVry/view

8. Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти. Режим доступу:

https://docs.google.com/viewer?docex=1&url=https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=8739>
– дистанційний курс наMoodle СумДПУ.

9. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» https://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2017/06_21_posylannia/dstu_8302.pdf

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Нормативні документи МОН України.
2. Посібники та підручники з психології.
3. Словники та енциклопедії з психології.
4. Мультимедійні презентації.
5. Зображувальна наочність: схеми, таблиці.
6. Елементи дистанційного навчання.
7. Роздатковий матеріал з психодіагностичних методик.